

מאורי הגולה

מדשן ביתם של צדיקי הדור האחרון ז"ע ועבדו א שאתו מושבם היה
בגולת ארצה"ב והאירו פני תבל באור תורתם קדושתם ועבודתם

ב"ק ארמו"ר בעל תורת מרדכי מויז'ניץ ז"ע

שיחת קודש

השמחה וההתחדשות בימי הפורים (ג)

בראשית, כמו שאמרו חז"ל (הובא ברש"י, ריש פרשת
בראשית) בשביל התורה שנקראת ראשית, והזמן
מסוגל והוא עת רצון לקבל על עצמו מחדש עול
התורה מתוך התחדשות.

ע"י תשובה תפלה וצדקה משבר כח היצר הרע

כמו כן מצינו בימי מרדכי ואסתר, שעסקו אז
בתשובה תפלה וצדקה, כדי להעביר מחשבת
המן הרשע, הוא הסטרא אחרא. כמו שאמרו
חז"ל גדולה הסרת טבעת וכו', שע"ז חזרו
ישראל בתשובה. וכן גזרו תענית, כמו שכתוב
(אסתר ד, טז) וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו,
והיינו תשובה (כנרשם במחזור על תיבת תשובה - צום).
וכן עסקו בתפלה, כמו שמצינו בדברי חז"ל (מגילה
טז.) כשבא המן למרדכי מצאו כשהוא עוסק
בתפלה, וכן כתיב (אסתר ד, ח) לבוא אל המלך (מלכו
של עולם) להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה, דברי
הצומות וזעקתם (שם ט, לא), וע"י התפלה זכו לנס.
וכן מצינו ענין הצדקה, כדאיתא בגמרא (מגילה יג)
גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידי
המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים
שקליהם לשקליו. והיינו דאמרינן (שקלים פ"א מ"א)
באחד באדר משמיעים על השקלים, שע"י כח
הצדקה ביטלו לשקלי המן הרשע. כי ע"י תשובה
תפלה וצדקה משבר כח היצר הרע, בל יהיה לו
שום שליטה עליו.

הזמן גרמא להתחדש בתורה עבודה וגמילות חסדים

ועל כן הזמן גרמא להתחדש ולקבל על עצמו
מחדש, תור"ה עבוד"ה [זו תפלה] וגמילות
חסדי"ם [שנכלל בו צדקה]. ואפילו מי שהוא
עומד במדרגה נמוכה, עם כל זה היכולת בידו
להתחזק ולקבל על עצמו, להזהר מכאן ולהבא
להתנהג בדרך הישר. ויהיה נכון לבו בטוח בה',
שסוף כל סוף יעלה בידו להתעלות.

ועכשיו אנו קורין פרשת מחיית עמלק, ויקויים
בנו מאמר הכתוב (שמות יז, יא) והיה כאשר ירים
משה ידו וגבר ישראל, אשר משה רבינו ע"ה
הרים את בני ישראל להשי"ת, ועי"ז גב"ר
ישראל, ל"ה שהתחזקו והתגברו בני ישראל. וכשבני
ישראל מתנהגים על דרך הזה לשלב ענוה
ושמחה, יש היכולת להגביה אותם למדרגות
גבוהות, ויושפעו כל מיני השפעות טובות.

(גליון 'דרכה של תורה', ישיבת וויז'ניץ, בלומינגראוו נ"י.)

תענית ומשתה ושמחה - הכנעה ושמחה

יש לרמז מה שתקנו תענית אסתר סמוך לפורים,
כי התענית רומז להכנעה, כי מחמת ריבוי
האכילה בא האדם לידי גאווה, על דרך הכתוב
(דברים ה, יב-יד) פן תאכל ושבעת וגו', ורם לבבך
ושכחת וגו', ונסמך תיכף יום הפורים שהוא
יום משתה ושמחה, לרמז אשר לא נכון לאחוז
בהכנעה גרידא, כי צריך לשלב גם מדת השמחה.

וזהו גם מה דאיתא (זוה"ק, תקון כ"א) אשר יום
הכפורים הוא כמו יום פורים, יום כ-פורים, יען
כי גם ביום הכפורים נמצא רמז זה, כי בערב
יום כפור אוכלים ושותים, וכמו שאמרו חז"ל
(ברכות ה:) כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו
הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי, וביום כפור
מתענים, והוא רומז על הכנעה. אכן החילוק
שיש ביניהם הוא, כי בפורים התענית קודם
ואח"כ יום השמחה, ויום הכיפורים הוא ההיפוך.
ויש לרמז בזה, כי ההכנעה והשמחה צריך להיות
בשליבת יחד, ולא שזה קודם וזה אחריו. ועל כן
פעם מרומז הצום קודם ואח"כ השמחה, ופעם
השמחה קודם ואח"כ הצום.

[וענין זה אפשר לרמז גם כעת, שאנו עומדים
ביום השבת בין התענית ליום משתה ושמחה
(שפורים הל ביום א'), יען כי השבת משלבת שתיים
יחד. כי ביום שבת בעצם יש רמז זה, דשבת היא
מקור הענוה דלית לה מגרמה כלום, גם כל שתא
יומין מניה מתברכין, והיא מדת השמחה, א"כ
השבת מסמיק שתי המדות להיותם אחת.]

ובדרך זה י"ל מאמר הנ"ל, מיחייב אינש לבסומי
בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי,
ואיתא במגן אברהם (סימן תרצה, ס"ג א) שלא ידע
לחשוב דארור המן גימ' ברוך מרדכי. ואפשר
לומר כי מספרם שוה, לרמז שלא ידע שיש
הפרש בין לב נשבר לשמחה, רק יאחז את
שתיים יחד, יען ששתיהן שוות. ואף שקשה
להגיע למדה זו, עם כל זה יתחזק להיות שמח
בחלקו, ועי"ז יגיע לתכלית הנרצה ולשלימות,
לעשות נחת רוח להבורא יתברך.

זמן התחדשות כבשעת בריאת העולם

היוצא לנו מכל זה, שכעת בעבור ימי הפורים הוא
זמן התחדשות, כבשעת בריאת העולם בבחינת

עובדות והנהגות

מסע לקברי צדיקים נפולין (ד)

צאנו

יום ג' בבוקר ל"ג בעומר ההילולא דרשב"י
והרמ"א ז"ל. הוחמו לנו המקוה בקראקא
והלכנו להתפלל בביה"כ הרמ"א ז"ל בשעה
10:00 בערך, והתפללו נוסח ספרד כנהוג,
ואמרו אנעים זמירות אחרי התפלה, שאחד מן
קראקא אמר לרבינו שהמנהג הרמ"א ז"ל לומר
בכל יום אנעים זמירות.

בערך 12:00 יצא רבינו על הציון אשר בחצר
האחורי של הביה"כ. קודם בירך הברכה
והתפלה בשערי ציון ותהלים ספר רביעי
בהתעוררות נורא. קדיש אמר רבינו בעצמו
משום היא צ"ב ביום, ואח"כ קרא הקוויטלעך
שנתנו לו וכוללות קוויטל, וצוה לזמר בר
יוחאי, ואמרתם, באמצע קריאת הקוויטלך.

אח"כ הלך לציון של המגלה עמוקות, ובאמצע
הדרך באו ואמרו לו, שעד שעה 2:00 צריכים
לעזוב את המלון. הלך במהירות רב, ואמר שם
קאפיטל ק"ח ק"ט ק"י, וצוה לומר קדיש, והלך
לציון של הבי"ח, ואמרו קאפיטל ק"א ק"ב
ק"ג ק"ד ק"ט, וצוה לומר קדיש.

משם הלך לציון של התוס' יו"ט. באמצע הדרך
הראו לו ציון של הרבי ר' העשיל קראקער בעל
חנוכת התורה, ולידו ציונו של המגיני שלמה,
ונעמד אבל ביקש שלא יאמרו לו עוד מי
שמונח שם, ואמרו קאפיטל קט"ז קי"ז קי"ח,
וצוה לומר קדיש. ומשם לתוס' יו"ט, ודילג
קי"ט והתחיל ה'שירי המעלות' הראשונות,
וצוה לומר קדיש. ונסעו ישר להמלון. (שאלו
את רבינו (עוד לפני התפלה) אם רוצה לילך לביה"ח
השנית, ולא רצה).

בשעה 2:15 עד 3:30 נהל רבינו את שלחן ל"ג
בעומר באולם האוכל מהמלון. רבינו צוה ג"פ
לזמר בר יוחאי לג' אנשים, ולבסוף מיהר עצמו
כבר, וצוה לזמר ואמרתם בהתעוררות גדולה
כל הקהל ביחד. תורה לא אמר.

עלינו על הבאס'עס לנסוע לנצחוט מקום
מנוחתו של הרה"ק מרופשיץ ז"ל בעל זרע
קודש, והרבה אנשים רצו לנסוע לאושביץ
עיר הדמים, מקום שהוריהם נהרגו שם הי"ד,
ע"כ באס אחד נסע לאושביץ, והג' באס'עס
נסעו עם רבינו לנצחוט. הדרך הי' רחוקה
מאד, ע"כ עמדנו ברופשיץ בקצה העיר. רבינו
אמר מקום שהתפללו אבותי, והכין להתפלל

ב"ק ארמו"ר בעל תורת מרדכי מויז'ניץ זי"ע

סיפורי חסידים

באופן נעלה, וכאשר היו מדברים לפניו לשון הרע על איש אחר, תיכף הי' נופל עליו תרדמה. כ"ק אמו"ר זצ"ל היה אומר על כך, שלא היה עושה את עצמו כאילו הוא ישן, אלא שכ"ק קידש וטיהר את עצמו עד שבאמת נרדם במציאות מפאת גודל קדושת גופו. עד שלא היה מסוגל לשמוע דברים שאינם טובים, ולא נכנסו לאזניו.

ח. סיפר לי הגה"צ הרב משטרסבורג זצ"ל, שפעם אחת הלך לטייל עם הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה, וראו אנשים מבוגרים משחקים בכדור וזורקים זה לזה. ושאל אותו ר' מרדכי חנא בתימה, "איזה תענוג יש להם מזה שזורקים דבר מאחד אל השני, ומה נפקא מינה אם הכדור הוא פה או שם. מילא ילדים קטנים הרי עוונתו קטנים, אבל מדוע יתקוטטו אנשים מבוגרים לזרוק הכדור אנה ואנה". שמרוב תמימותו חשב שהם מתרוצצים היכן יונח הכדור, ולא היה מסוגל בשום אופן להבין איך אפשר להתענג מדבר כזה. כי כל תענוגם והנאתם של הצדיקים ויראי ד', הוא העסק והעמל בעבודת ד' ובתורתו ומצותיו. ולא ידע מה זה 'עולם הזה'.

ט. דכירנא כד הוינא טליא, שחקתי פעם בשב"ק אחה"צ, יחד עם נכדו של הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה. ור' מרדכי חנא ראה אותנו משחק, וניגש אל נכדו ודיבר אליי בגערה, "בשבת קודש אחה"צ, אין לך יותר טוב מה לעשות, מלשחק בחוץ (בתמיה). תכנס לביהמ"ד, ותאמר קצת תהלים" (כי עדיין היינו קטנים, ולא היינו בגדר שנוכל ללמוד). אח"כ פנה אלי, ואמר לי בניחותא, "לא יאה לנכדו של הרבי, לשחק בשב"ק אחה"צ בחצר" (כי נכדו כ"ק אמו"ר זצ"ל התייחס בדרך ארץ ובדרך כבוד).

י. ידועה העובדא, שפעם לאחר גמר בדיקת חמץ של כ"ק אמו"ר זצ"ל, עמד שם החסיד ר' מרדכי חנא ע"ה. ופנה אליי אמו"ר זצ"ל והראה לו על לבו, שיבדוק שם את החמץ. כלומר שיעיין לתוך לבו האם נקי הוא מן הרע. הזדעק ר' מרדכי חנא ע"ה ואמר, "הרי אמרו חז"ל (פסחים ב' ע"א) מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה".

יא. כשעמד הרה"ח ר' זיידא הערלינג ע"ה לפני נישואי אחד מבניו, ולא הי' לו לצרכי החתונה, ניגש הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה אל הרה"ח ר' חיים משגיח ע"ה, והסביר לו שר' זיידא נמצא במצב קשה, וביקש ממנו שיתן לו עשרת אלפים ליי לצורך החתונה, ומבטיח לו שעיי"ז יזכה לעולם הבא. שאל אותו ר' חיים, מי יהי' ערב על כך. השיב ר' מרדכי חנא ע"ה, שהרבי יהיה ערב. ואכן נכנסו אל הקודש פנימה, לשאול להרבי אם הוא מסכים. ואמר כ"ק אמו"ר זצ"ל, שאם ר' מרדכי חנא מבטיח, בודאי יהיה כן. ומסר לו ר' חיים את הכסף [אף שלא היה עשיר, אך בשביל הבטחת עוה"ב הסכים ליתן את הכסף], וכן היה היכולת בידי של ר' זיידא לערוך את החתונה.

לאחר מכן נענה ר' מרדכי חנא, דלכאורה האיך הרהיב עוז בנפשו, להבטיח עוה"ב לר' חיים בשביל זה. אלא שחשב, שמאחר שעיי"ז יהיה לו לר' זיידא הרחבת הדעת, לכתוב הדברי תורה של אמו"ר זצ"ל, מגיע לו לר' חיים עוה"ב בשביל זה לחוד. [אמנם באמת לא היה ר' חיים משגיח צריך להגיע להבטחת ר' מרדכי חנא, שגם מעצמו הי' ראויה לזה].

(ספר זכר קדשו, סיפורי רבינו)

הרה"ח ר' מרדכי חנא פוקס ע"ה

הנהגות

א. דרכו של הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה הי' לישב בביהמ"ד בלילה, ולמד כמה שעות. ובכל לילה מלילות החורף, הי' לומד כמה דפי גמרא. אף שבמשך כל היום היה עוסק באסיפת כספים לנצרכים, עכ"ז תיכף בלילה התיישב בביהמ"ד ללמוד.

ב. ידועה העובדא מהרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה, שפעם אחת ביקשה אותו בתו שגרה בגרויסווארדיין, שיכנס אצלה בבוקר קודם התפילה לשתות קאווע, ושמע בקולה. ועיי"ז איחר לשמוע את ברכות השחר מכ"ק אאזמו"ר זצ"ל, והתמרמר מאד על זה, וצעק על בתו שעל ידה נעשה זולל וסובא'ניק. ואמר לה, שמעתה לא יבוא אצלה שוב לשתות, שהרי מחמת זה איחר מלשמוע הברכות מהרבי. שאלה אותו בתו, וכי מה איכפת לך בזה, הלא כבר שמעת אתמול הברכות, וגם תשמע למחר, ומהו כל הרעש אם איחרת יום אחד ולא שמעת. השיב לה ר' מרדכי חנא, אתמול שמעתי עבור אתמול, ולמחר אשמע עבור מחר, אבל הברכות של היום כבר לא אשמע, והרי זה מעוות לא יוכל לתקון. [נוסח אחר: אתמול הי' מסכת ברכות, היום הוא מסכת שבת, כל יום הוא מסכתא אחרת].¹

ג. לאחר שיצא כ"ק אאזמו"ר זצ"ל בליל שבת מעריכת שולחן, התיישבו החסידים ביחד, וזה היה נקרא 'דריטע טיש'.

בפרשת בא, היה הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה חוזר על הגדה של פסח, בשולחן השלישי.

ד. בעת שקלפו החסידים את הקארטאפל לפסח, בשביל ה'הויף' של כ"ק אאזמו"ר זצ"ל, היה הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה מספר סיפורים, וכולם נדחפו לשמוע הסיפורים.

ה. הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה היה בעל מספר גדול. כאשר כ"ק אאזמו"ר זצ"ל לא היה על שב"ק בגרויסווארדיין, היו עורכים באטעס בליל שב"ק בביהמ"ד, והרה"ח רבי מרדכי חנא ע"ה היה מספר סיפורי צדיקים.

ו. ידועה העובדא שלעת זקנותו היה הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה חלש, וצוהו כ"ק אמו"ר זצ"ל בוילחאוויץ שיטעום בכל יום לפני תפלת שחרית, עד שיבואו לכ"ק אאזמו"ר זצ"ל. וכך הוה גם כשנא לאאזמו"ר זצ"ל, צוהו ג"כ שיאכל קודם התפלה. וקרה פעם בשבת ערב פסח [שמתפללים בהשכמה] לא הכין ר' מרדכי חנא ע"ה שום דבר לאכול קודם התפלה, והלך להגבאי ר' משולם ע"ה, וביקש ממנו שיתן לו איזה קיכל, כי אינו יכול להתפלל עד שיאכל, כי כן צוה לו הרבי. הגם שהיה יכול ללמוד פשט בדברי הרבי, שלא הי' מתכוין ליום כזה שבת ערב פסח, שבלא"ה מתפללים בהשכמה - אבל לא רצה להרהר ולהקשות, וללמוד פשטים וחכמות.

ז. הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה זכה לקדש את אבריו

מנחה, ושם זרק רבינו את החיצים [לכבוד ל"ג בעומר]. הראשונה חטפתי, ונתתיו חזרה לחץ השלישי, כי לא הי' רק ב' חיצים, וחטפתי שנית. והתפללו מנחה שם ליד הכביש. והגויים הדרים שם מסביב, התכנסו וספרו שעל מקום הזה נהרגו זקני העיר רופשיץ בשנות השואה, כשהוציאו את בני העיר מן העיר והם הלכו בכבדות, ירו אותם שם וכסו אותם שם בעפר על המקום אשר עמדנו להתפלל. והגויים שאלו אותנו, האם בגלל זה עמדנו להתפלל כאן?

באנו ללנצהוט בתחילת הלילה, שם בלנצהוט אין שום זכר משום דבר, רק ד' עמודים וחוט סובב סביב, אבל אין שום זכר שהי' שם פעם בית החיים. כי החוק שם הוא שביה"ח שלא קברו שם 50 שנה הוא מוחרם ומהרסים אותו, וע"פ סימנים מובהקים ומדידה רשמו נכדי הרה"ק מרופשיץ ז"ל, שבתוך חלקה זו הוא קברו של הרה"ק מרופשיץ. כשהגיע לשם רבינו, שאל זה הוא? בחידוש. ואמרו ספר רביעי בתהלים בלי ברכה ותחנה משערי ציון, וצוה לומר קדיש.

נסעו מקודם לעיר רישא כדי לסדר איזה אנשים במלון שם, ונתעכב כמו 1.1/2 שעה. ואח"כ נסענו עם רבינו למלון בסאנעק, מרחק כמו 1.1/2 שעה, ורבינו שאל האם אפשר להגיע לשם עוד לפני 12:00 ולא ידעו בבירור, ע"כ התפלל שם בחוץ ליד הבאס ערבית בעמידה, ואח"כ נסעו להמלון בסאנעק.

בבוקר התפללו שחרית במלון, ואח"כ נתנו לרבינו לחיים (לקח עם בראנפען) כי ל"ד בעומר, הוא יום ההצלה שביליל ל"ד בשנת תש"ד עבר את הגבול מאונגהן לרומני, ובזה ניצל בעזשה"ת לחיים, וע"כ עושה רבינו כל שנה ליל ל"ד בעומר קצת סעודת הודאה, אבל השנה הי' מן הנמנע, ע"כ יצאו בחלוקת לקח ובראנפען.

אח"כ נסעו לרימנוב מסאנוק. כשהתחילו לנסוע ראו איזה נהר בתוך העיר, שאל רבינו האם אפשר לילך לטבול בנהר, והתחילו לסובב, אבל הי' באמצע העיר וא"א לטבול, ע"כ נסענו לרומניב, והגיענו בשעה 12:00. ואמרנו ספר ד' תהלים באוהל של ר"ר מנחם מענדל מרימנוב זצ"ל, ורבינו בעצמו אמר קדיש ביום היא"צ. ואח"כ קרא כוללות קוויטל. קודם בהגיע בירך הברכה משערי ציון, ואח"כ יצאנו מן האוהל. פגשנו בגבשיש עפר שידוע שהוא מקום מנוחתו של ר"ר צבי זצ"ל מרימנוב, ולידו בנו ר' יוסף מרימנוב, אבל אין ניכר שום דבר יותר. מרחק כמו י' אמות מאוהל של ר"ר מענדל'ע בהצד, שם יש מצבה קצת שבורה, מן קטן של ר"ר צבי, ועיי"ז יודעים בערך מקום מנוחתו. ואמר רבינו שם תהלים קאפיטל ק"ט עד סוף תהלים. ואח"כ נסענו הלאה על הדרך לזיענסק.

(ספר בדרי אבות)

1. וזה נכלל במה שאחז"ל (עי' רשי' שמות יט, א עה"פ ביום הזה) בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, שלא יחשוב מה שהיה ומה שיהיה, רק עכשיו יתחזק אריינצוכאפן כל מה שביכולתו. שאפילו יום אחד שעלה בידו להיות נשמר מן העבירה, הוא חשיבות גדול. וכן בעניני עשה טוב ידע שמה שעלה בידו לעסוק בעשה טוב בכל יום בפנ"ע, הוא חשוב הרבה (סי'ג שמות תשי"ב).

ב"ק אדמו"ר מסקולען זי"ע

עובדות ואמרים נעימים מצדיקי הדורות

הרה"ק רבי יצחק מאיר מקאפיטשניץ זי"ע א

ויאמר האב לבנו שרוצה שיתלווה אליו לווען לצורך מסחרו, ונתרצה הבן וכך הביאו לפני הרה"ק זי"ע, ניסה הרה"ק לדבר על לבו ללא הועיל שיעזוב את הנכרית, משכך הוציא הרה"ק חפיסת סיגריות, והושיט אחד לבן ואחד לאב, ואחד נטל לעצמו, והצית את האש והתחיל לעשן, כשכילה לעשן נפרד מהם לשלום, לאחמ"כ התברר שהנכרית נשרפה חיים בעת שעמדה לבשל על הפרימוס, והיה זה בדיוק באותו זמן שעישן הרה"ק את מקטרתו, והיה לפלא. (יומן)

הרה"ק רבי אברהם מתתיהו משטעפינישט זי"ע א

שהתגורר בעיר פרומישיקא שברומניה, היה חסיד שטעפינישט והרבה בנסיעות להרה"ק משטעפינישט זי"ע, עובדא הוי וחלו שתיים מבנותיו, וכל הרופאים הרימו ידיהם ולא נתנו שום תקוה. כחסיד נאמן קם ונסע לשטעפינישט, ונכנס להרה"ק ושפך לפניו מר לבו ובקשתו לרחמי שמים, הרה"ק זי"ע איחל לו רפואה שלימה, אך הוא לא הסתפק בזה, ונשאר להמתין בקודש פנימה אולי יוציא הרה"ק מפיו איזה הבטחה, כשראה הרה"ק שזקני ז"ל עומד וממתין, צוה להמשמשים בק' שיכניסו לחיים, ושתה הרה"ק קצת ואיחל לזקני ברכת לחיים אמרו "גייטס אהיים דער אייבערשטער וועט העלפן זיי וועלן זיין געזונט".

ונסע זקני ז"ל חזרה לביתו סמוך ובטוח בברכת הצדיק, כשהגיע סמוך לביתו ראה אנשים הרבה מסתובבים בסמיכות לביתו, וסיפרו לו שמצב בנותיו נתרדרר מאד, ונמצאים כעת במצב של גסיסה רח"ל, זקני ז"ל אזר מתניו בגבורה ובאמונת צדיקים ונכנס לביתו, ומיד שניגש למיטת בנותיו התיישבה האחת על מטתה ואמרה "אה דער טאטע איז געקומען", לא עבר זמן וגם בתו השנייה התיישבה על מטתה ואמרה "אה דער טאטע איז געקומען", ומרגע זה ואילך היו כאחד האדם, וראו כל העם בחוש אשר ככל היוצא מפי הצדיק יעשה. (כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע - דב"ק)

והריחו ביראת ה'

-ג-

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע:

כ"ק אדמו"ר זי"ע היה רגיל לספר דכששה פעם על שבת קודש במחיצת רבו הרה"ק משטעפינישט זי"ע, הבחין שבעת אמירת שלום עליכם "האט ער געהאלטן און איין שמעקן", והיה נראה כאילו מריח איזה דבר נעלם.

עובדות וסיפורים:

-א-

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע:

עובדא הוי בבחור אחד שלא עלינו סר מן הדרך, ולמגינת לב הוריו נפל מדחי אל דחי עד שרצה להתחתן עם נכרית רח"ל, ונסע האב השבור לעיר הבירה ווען לחלות פני הרה"ק מקאפיטשניץ זי"ע ולבקש על נפש בנו, וביקש מאיתו הרה"ק להביא את בנו אליו בחכמה שלא ירגיש בכונתו.

עובדות וסיפורים:

עצתו אמונה

-א-

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע:

עובדא ידענא באיש חשוב מעיר יאסי, אשר מכירו הייתי לשעבר, ושמו ר' פנחס, וזכור אותו האיש לטובה, שהיה עסקן גדול בפרט בעניני רפואה שהיה לו הקשרים הנכונים עם גדולי הרופאים ובתי הרפואה, וניצלם לטובת אחינו בני ישראל, והרבה מעשים טובים נזקפו לזכותו, אירע פעם שבתו נפלה למשכב ל"ע, והתדרדר מצבה עד כדי כך שהרופאים נתיאשו מחייה, ונכנס אביה ר' פנחס להזכירה לטובה לפני הרה"ק משטעפינישט זי"ע ששהה אז ביאסי כדרכו בקודש לשהות מדי שנה בימים הסמוכים להילולת אביו הק' ביאסי, ובכיות נוראות עורר רחמים על בתו לפני הרה"ק, וברכו הרה"ק ברפואה שלימה מן השמים בקרוב, אך הוא ברוב צער מלאן ללכת, ואמר להרה"ק "איננו הולך מכאן, כי אין לי לאן ללכת מכיון שהמצב נואש רח"ל, כששמע זאת הרבי, לקח הרה"ק את ידו של ר' פנחס והצמיד אותו לליבו הטהור כדרכו בקודש פעמים הרבה, וא"ל "האסטו אמונה" "האסטו אמונה", וענה ר' פנחס "יא רבי, איך האב אמונה", א"ל הרה"ק א"כ לך לביתך בשלום, והשי"ת ודאי יעזור שתתרפא מחלי' ותתחזק בשלימות הבריאות, וכך הווה וכשחזר לביתו כבר מצא שהוטב מצבה קצת, ולא עבר הרבה זמן עד שחזרה לאיתנה כמקדם. (כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע - דב"ק)

צדיק גוזר והקב"ה מקיים

-ב-

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע:

אא"ז אבי אמי הגה"צ רבי יעקב זצ"ל

עובדות והנהגות

סבלנות

א. ידוע לכל באי היכל קדשו, וא"א להאריך בזה, אבל דרך כלל ניתן לומר שהסדר יום של רבינו זי"ע, ובפרט בשנותיו האחרונים, היה ממש להיפך שביעות רצונו הק', בין זמני וסדר קבלת קהל, בין זמן סעודתו- שישב בזה השולחן אשר לפני ה' בשעות המאוחרות של הלילה, גם סדר התפילות וכל עניני הבית, הכל היה בדרך כלל לא כמו שהוא רצה שיהיה, אם מפני סדר היום שלו היה עמוס מאוד בעבודת הקודש לכל מה שהיה עסוק בו, דהיינו המוסדות הק', ועוד עניני צדקות, לחלות נדיבי עם ולמסור נדבתם למי שצריך, וממילא לא היה הזמן מספיק לעשות ביום אחד כל מה שחשב לעשות בעצמו, ועוד הוסיפו לרבינו קבלת קהל וכדו', או בשנותיו האחרונים, שלטובתו סידרו המשמשים את סדר יומו שיהיה לבריאותו, אבל דעתו הק' לא כן היה, שהרי מה נשתנו שנים אלו משנים שעברו, ורבינו רצה לערוך את יומו ולעשות את השבת כמו בנעוריו, ולמעשה לא נגמר הדבר כמו שהוא רצה אלא כמו שהמשמשים רצו- כרצון הבורא- ולא היה נראה על פניו שום רוגז ועגמו"ג, רק כל שעה ושעה עשה מה שהקב"ה רוצה עכשיו, ולא התמרמר על מה שלא הצליח כמו שרצה, בין בכלליות בסדר היום שלו, ובין בפרטיות- תפילות או בסעודות שבת וכדו', שהיה צריך לוותר מרצונו מפני רצון בוראו בפרט בשיעורי תורה שהיה מזמן לזמן מביע צער על שלא מספיק לגמור שיעוריו (וכסדר ראו שמשלים חובותיו בזה), ועכ"ז לא ראו על פניו שום צער כשהיה עסוק בעבודת קדשו וקיבל בסבלנות ובאהבה כל מה שעשו עמו.

ולדוגמא, פעם בשב"ק היה חלש מאוד בזמן התפילה, ולטובתו מיהרו את הבעלי תפילה (משך כל זמן התפילה עד שהתיישב לקידושא רבא כנהוג, היה פחות משתי שעות). אח"כ בצהריים עשה ניגון על הפסוק 'דין בגויים מלא גויות' וגו', ולאחר שבת סיפר המשב"ק הרה"ח ישראל משה שטוהל הי"ו, שהיה בחדר בעת שרבינו דיבר בטעלעפאן עם בנו כ"ק אדמו"ר שליט"א מב"פ וסיפר לו רבינו איך היה נראה התפילה, שממש לא היה לו כח, אבל בצהריים חנן לו השי"ת את הניגון ידיו בגויים, והיה מובן שאומר שהשי"ת נתן לו הניגון במקום התפילה ברוב רחמיו.

ב. דרכו בקודש של רבינו זי"ע

ב"ק ארמו"ר מסקולען זי"ע

עובדות ואמרים נעימים מצדיקי הדורות - המושך

הרה"ק זי"ע חזר על מעשהו כבראשונה ועבר בנהימה על דברי התוס', תוך כדי הבריק במוחו של הרב איזה תירוץ מספיק ונכון בכוונת דברי התוס', וכסיים הרה"ק את מעשהו בשניה, שוב שאלו: "נו, און אצינד איז אייך שוין פארענטפערט?", "כן כן" ענה הרב מתוך התפעלות עצומה. (הגה"צ אב"ד סקולען ב"ב שליט"א - נר ישראל ח"ג)

עיניים פקוחות

-ו-

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע:

שמעתי מאיש מהימן שהיה בנו של בעל העובדא, וגם הוא זכה להיות נוכח בשעת מעשה, שאביו היה מהשוחטים בעיר וואסלו, איש של צורה "פון די אמאליגע שוחטים",

ולאחר שהשיא כל ילדיו גמר בדעתו לעלות לארץ הקודש כדי לזכות להיטמן בין רגבי עפריה, ועשה את כל ההכנות הנדרשות לזה בתשובה ומעשים טובים, ומינה את בנו תחתיו לשמש כשוחט דמתא, ונסע השוחט ליאסי לקבל את ברכת הדרך מהרה"ק משטעפינישט זי"ע, אשר כידוע היה כל שנה בחודש כסליו שובת שבתו בעיר יאסי. לרגל הילולת אביו הרה"ק אדמה"ז משטעפינישט זי"ע ועכ"י שמנוחתו כבוד בעיר יאסי.

כאשר הציע השוחט לפני הרה"ק את החלטתו, נענה הרה"ק ואמר לו: "די וועסט שוין פאהרען מיט מיר",

השוחט הבין באופן חד משמעי, שלעת עתה עליו להסיח דעתו מכל תוכניותיו, שכן לא היה הרי שום ידיעה שהרה"ק זי"ע מתכוון לעלות לארץ הקודש, ומכל מקום העיו לבקש מהרה"ק שיתן לו כתונת משלו, בכדי שיהיה תחת ידו בגד קודש להתכסות בו לאחר מאה ועשרים,

אך לגודל אכזבתו לא הגיב הרה"ק מאומה על בקשתו, וכך עברו י"ב שנים, ובכל שנה ושנה כששהה הרה"ק ביאסי נכנס להתברך מאת פני הקודש, ובשום פעם לא הזכיר הרה"ק דבר מזה העניין,

לאחר י"ג שנה כשנכנס לקודש פנימה פנה הרה"ק להמשיב"ק הגה"ח רבי פסח לייב שווארץ ז"ל ואמר לו: "פסח לייב, ברענג א העמד", השוחט דנן הבין הרמז שעליו להכין את עצמו ליום פקודה,

וכך הוה שבאותו קיץ נסתלק לבית עולמו, וחודש קודם לכן ביום כ"א תמוז נסתלק הרה"ק זי"ע"א, והובן למפרע כוונת קדשו באומרו "דו וועסט שוין פאהרען מיט מיר". (כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע - דב"ק)

והסביר אדמו"ר העניין, עפ"י דברי הזה"ק (זה"ח רות) שהצדיקים מריחים ריח גן עדן, ובפרט בשב"ק שהוא מעין עולם הבא בוודאי שהצדיק בגודל קדושתו מרגיש ריח גן עדן. (כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע - דב"ק)

אות ומופת מהה"ק משטעפינישט זצוק"ל

-ד-

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר הנוע"א זצוק"ל:

בידי הוי עובדא בהיותי אברך, נתהווה לי ל"ע מיחוש במעיים עם כאבים עזים, ודבר זה הטריד אותי למאד, כל כמה שדרשתי ברופאים, שאף ניסו את כחם זה בכה וזה בכה, לא העלו ארוכה למכתי, קיימתי כפשוטו את אז"ל ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, ונסעתי לטעפינישט להרה"ק רבי אברהם מתתיהו זי"ע, ותיניתי לפניו את דאגתי, וביקשתי מהרה"ק שיועיל לתת לי "מטבע" לרפואה ולשמירה.

הרה"ק זי"ע הסכים לזה, ונעמד ממקומו כדי להביא את המטבע, הרה"ק נכנס לחדר לפניו מחדר, וכשחזר מסר לי את המטבע מידו הק' בצירוף ברכתו - בהצמדת ידו ללבו הטהור כדרכו בק' 'שהשי"ת יעזור לך רפואה שלימה בקרוב'.

וסיים רבינו זי"ע: 'מהרגע ההוא והלאה לא ידעתי עוד מיחוש מהו', כביכול הרה"ק לקח זאת בידים. (הגה"צ אב"ד סקולען ב"ב שליט"א - נר ישראל ח"ג)

כח תורתו

-ה-

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע:

בספה"ק מובא ש'בעל תורה' יש במשמעו שיש לו שליטה על התורה, להאיר לאחרים את אור התורה אפי' באין אומר ודברים, וכעין זה ראו אצל הרה"ק משטעפינישט זי"ע שעל אף גודל הסתרנותו ללא שיו, מכל מקום אור תורתו זרח לכל סביביו.

ומסופר על אחד מגדולי הרבנים ברומניה, שהתקשה מאד בכוונת תוס' אחד, וכמה שטרח ויגע לא עלה בידו ליישב קושייתו, בהיותו פעם אצל הרה"ק זי"ע העיר תשומת לבו לדברי התוס' התמוהים, ביקש הרה"ק שיביא את הגמ' לפניו, וביקש לראות את התוס' בפנים, הרה"ק זי"ע הניח אצבעו הק' על התוס' והתחיל לנהום בקול דממה דקה, וכך עבר באצבעו שורה אחר שורה על כל דברי התוס', כשהרב גם כן בוחן בעיניו את דברי התוס', כשגמר שאל הרה"ק את הרב: "נו, סאיז אייך שוין פארענטפערט?" ענה לו הרב "לא".

היה שכשמצא עצמו במצב שצריכים לקבל דבר באהבה, כגון כשאמרו לו על א' שנפטר לעולמו וכדו', שלא דיבר כלום רק שתק למשך איזה זמן, לא שאל ולא הביע שום צער ותמהון בפיו, רק ניכר בפניו כמי שמקבל את גזירת הבורא. ורק לאחר כמה דקות היה יכול להתעניין ולשאל מה היה המצב לפניו וכדו'. (היה נראה שחשש על המילים הראשונים שיכול לצאת מאדם במצב הזה, שמא יהיה היפוך האמונה הפשוטה, דהיינו למשל לשאול בעניני הרפואה וכדו').

וכשהיה רבינו זי"ע במאנטריאל בביקור חולים אצל בנו כ"ק אדמו"ר שליט"א מב"פ, שהמצב היה אז ממש לא פשוט, לא הביע דאגתו, ורק לאחר 'כמה שעות', בדרך חזרתו, כשהזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א מירושלים איזה הזכרה, ובירך ברכה לאותו הזכרה, אז שאל רבינו: "וואס מאכט ישעיה יענק'לע? ער זעהט מיר נישט אויס גוט" (מה עושה רבי ישעיה יעקב נראה שאינו מרגיש טוב)...

ג. מסופר כ"ק הגה"צ רבי מנחם זאב שטערן זצלה"ה אב"ד גבעת שאול, לפני שלקח את רבינו זי"ע לחתן, שבת שבתו אצל רבינו בעל הנועם אליעזר זי"ע"א בכדי לראות ולהבחין מקרוב דרכי רבינו זי"ע, והניח דגש שרוצה לראותו בכעסו (כמ"ש חז"ל ת"ח ניכר בכעסו), ובפרט שגדל בבית כזה עם הרבה יתומים ויתומות, ודאי שבא לידו הרבה פעמים נסיון זה, ואכן ראה שעומד הוא בזה, אבל מ"מ היה מצפה לראות שיבוא לידו דבר שראוי לכעוס עליו באמת... ובאמצע שהותו שם הבחין בדבר א' שהיה עוולה גדולה כלפי רבינו שנעשה בחדרו ע"י הילדים האומללים, וזקינינו אב"ד גבעת שאול אמר ע"ז: "איך אליין האב זיך אנגעצינדן פון דעם" (אני נדלקתי מזה), והמתין לראות איך יפול דבר, וכשבא רבינו לחדרו וראה את הנעשה, אז אמר בניחותא: יעצט וועל איך זאגן ר' ארי'ה'... (כוונתו היתה על הרה"ח ר' ארי'ה סעלאפעטער ע"ה שהיה שליחו של רבינו הנועם אליעזר זי"ע להעניש הילדים כי רבינו בעצמו כשהיה צריך להכותם לצורך חינוך, לא רצה להענישם בעצמו לכן היה לו שליח לכך).

ד. שנה אחת במוצש"ק בשלח שכב רבינו זי"ע במיטתו עם שושנה, ורגלו של רבינו היה עטוף במגבות וכך אכל מלוה מלכה, וא' שהיה שם נשען בלי כונה על רגלו של רבינו וכמובן שכאב לו מאוד וברגע התחיל להודות לה: "ברוך ה' מ'קען שפירך" (ב"ה שאנו יכולים להרגיש)...

דברות קודש

תענית אסתר תשנ"ז

בפני חבורת אברכים בביתו נאוה קודש

אשר יקרא אתכם באחרית הימים, דאס וועט אייך ארויסציען פון די נסיונות האמונה".

בכל הספרים הקודמים מבואר טענת המן (אסתר ג, ח) ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים, כי טענתו היתה שאין אחדות בישראל. על ידי זה יש לו כח, לסטרא אחרא, על ידי שישראל מפוזרים ומפורדים. "דער כח פון המן און דער כח פון עמלק איז אז מען איז מפוזר". לכן אמרה אסתר ברוח הקודש (ד, טו) **לך כנוס את כל היהודים**. "זעהט אויס אז עס איז דא א ענין אז מען זאל זיך האלטן צוזאמען, דאס האקט אויף צוריק".

האור החיים הק' זי"ע הרי כותב בראשון לציון (מגילת אסתר ג, ח) על הפסוק ישנו עם אחד: בחלום אדבר בו בכתוב הזה, כלומר שחלם על פסוק זה, שהוא נחלק לשנים, חציו אמר המן וחציו תשובת רוח הקודש. המן אמר ישנו עם, ורוח הקודש משיבה אחד המיוחד בכל האומות. המן אמר מפוזר ומפורד, ורוח הקודש משיבה בין העמים, כי היותם בגלות, בין העמים, גרם זאת. כך מפרש על דרך זה את כל הפסוק. הרה"ק מקאמאראנא זי"ע מביא פירוש זה בספר כתם אופיר (אסתר שם) בזה הלשון: 'אדונינו הקדוש רבינו חיים בן עטר כתב ששמע במתיבתא דרקייע שהפסוק הזה חציו אמר המן וחציו רוח הקודש'. הנה מה שכתב האוה"ח הק' בחלום אדבר בו, קורא לזה הרה"ק מקאמאראנא 'מתיבתא דרקייע'.

מה שישראל נמצאים בין העמים, זה גורם שפל מצבם. ידוע ה'ווארט' מהרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע על הפסוק (תהלים קו, לה) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, לכאורה קשה, וכי דוד המלך יאמר כן על ישראל, "אזעלעכע שלעכטע ווערטער אויף אידן"? ואמר לבאר שזה הוא לימוד זכות, ויתערבו בגוים, ועל ידי זה וילמדו מעשיהם, כי כאשר גוי עובר עבירה, "א גראבע עבירה", נעשה האויר מזוהם, וישראל שואבים אויר זה אל תוכם, וזה משפיע עליהם. המבשר צדק בסוף פר' קדושים (ד"ה א"י עפ"י ששמעתי) מסיים שזהו פ' הכתוב (ויקרא כ, כו) והייתם לי קדושים וגו' ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, "אז מען איז זיך אליין מתקדש וועט דער אייבערשטער העלפן אז ואבדיל אתכם מן העמים".²⁰

1 עיין אורח לחיים פר' ויקרא (ד"ה או יאמר מעם הארץ).
2 זה לשון קדשו: והייתם לי קדושים, שההכנה וההתחלה יהיה מכם על ידי אתערותא דלתתא... ועל ידי זה ואבדיל אתכם מן העמים, ר"ל מטומאות עממין, כמו ששמעתי מהרב החסיד מו"ה זוסי נ"י על הפסוק ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, ודקדק למה לא כתיב ממעשיהם,

פתח ואמר: "איך ווייס נישט. עטס זענטס דאך געקומען בעטן אז איך זאל שמועסן. איך ווייס נישט וואס... איך בין נישט קיין שמועסער, איך האב נישט קיין איינונג פון קיין שמועס, נאר מען קען נישט מסרב זיין אזויפיהל, וועט מען שמועסן אביסל".

עכשיו הוא זמנים גדולים, פורים, פרשת זכור. פורים מבואר בכל הספרים שהוא זמן של מחיית עמלק. זכור זכור אשר עשה לך עמלק וגו' (דברים כה, יז). מלחמה לה' בעמלק מדור דור (שמות יז, טז).

ראיתי שיש איזה מכתב מהרה"ק רבי הערשע'לע מזידיטשוב זי"ע בו כותב דברים נשגבים, "הויכע ענינים דארטן", ובתוך הדברים כותב שעיקר סכנת עמלק"ק היא על העי"ן ועל המ"ם, "דער שורש פון עמלק איז אז ער פארלייגט זיך אויף דער עי"ן און מ"ם", היינו שמסית לעבירה, זה העי"ן, ללכת אחרי תאוות גשמיות, וגם לסור מן האמונה, שעל זה מורה האות מ"ם. הוא מביא את האדם לעבור על ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם (במדבר טו, לט), לתור אחרי לבבכם, היינו אחרי דעתכם, "דעם אייגענעם דעת" - "מען דארף גלייבן אין דעת תורה, אין אמונת חכמים, אמונה פשוטה", ואחרי עיניכם, היינו תאוות גשמיות. "דאס איז דער גאנצע עמלק".

אצל משה רבינו הרי כתוב במלחמת עמלק (שמות יז, יב) ויהי ידיו אמונה עד בוא השמש. אמונה! "דורך דעם אשר קרך קומט אריין [די נסיונות], אשר קרך בדרך, ולא ירא אלקים (דברים כה, יח). דאס איז דער מלחמת עמלק.

אומרים בשם צדיקים שקודם ביאת הגואל יהיה קשה מאוד "זיך צו האלטן אין אמונה, אין אידישקייט". הנסיונות יהיו רבים, נסיונות בגשמיות... "אז מען גייט נאר ארויס פון די ד' אמות של הלכה איז דאך ממש...", כדאיתא בתולדות (פר' כי תצא דיבור ג) על הפסוק (דברים כא, י) כי תצא למלחמה על אויביך, כי תצא, כלומר כאשר אתה אך יוצא מבית המדרש, זה למלחמה על אויביך. זה הוא מלחמת עמלק, כח הקליפה, וצריך להילחם כנגדו לשמור העינים.

בשם הרה"ק מרוזין זי"ע אומרים שלפני "משיח'ס צייטן" יהיה קשה להתקיים עם האמונה, אך על ידי שישראל יתאספו ויחזיקו עצמם באחדות, וידברו מצדיקים, בזה יחזקו את האמונה - "אז אידן קומען זיך צוזאמען און מען האלט זיך באחדות, און מען רעדט פון צדיקים, דאס איז מחזק די אמונה". וזהו רמז הפסוק (בראשית מט, א) האספו - ואגידה לכם את

עובדות והנהגות - פורים

(מכתבי אחד החסידים)

מספר אחד החסידים שבבחרותו למד בארה"ק בסוף הזמן הרגיש ירידה והי' מאוד שבור מזה והתקשר להרבי זצ"ל והיה זה בר"ח אדר, וא"ל הרבי ראשית הוא חודש של שמחה וכתוב עבדו את ה' בשמחה צריכים לעשות את עבודת ה' בשמחה ז'אלסט זעהן צי' דאוונען או לערנען בשמחה' (תראה להתפלל בשמחה ללמוד בשמחה), וכתוב פקודי ה' ישרים משמחי לב לימוד התורה עצמו משמח, ומעיד האברך איך שדבריו עשה רושם כבר עבר יותר מ-20 שנה ובכל פעם שזוכר משיחה זו זה נותן לו חיות, בוא וראה כוח של דיבור של צדיק דברים היוצאים מן הלב נכנס עמוק עמוק לתוך הלב.

עוד מספר אברך אחד שלפני הרבה שנים נכנס להרבי ושאלו שמחה הוא כזה דבר גדול באיזה מקום בתפילה אפשר להתפלל על שמחה, וא"ל הרבי שאפשר להתפלל ב"ויחד לבבנו" ויחד הוא לשון של חד לשון של שמחה.

**

סיפר א' מבני הרבי שפעם בפורים הי' בבית הרבי ושמעו כל הרעש של הרחוב [מוזיקה ורמקולים] אמר לו הרבי שאינו מבין מדוע צריכים הדברים האלו בשלמא באמצע השנה צריכים דברים לעורר לשמחה אבל פורים הוא יסוד השמחה היום בעצמו משמח אפשר לשמוח בלי כל הדברים החיצוניים.

**

וכך ראו אצל הרבי דכל השנה המשמחים עניני הפנימיות, המאמר של תנא דבי אליהו יראתי מתוך שמחתי זה מה שראו אצלו כל ימות השנה, ובפרט בפורים הי' שורה שמחה גדולה, בשנים הראשונות לא הי' אפי' מוזיקה בטיש וראו שעל הרבי שורה שמחה, גם בטיש של שושן פורים ראו אצלו שמחה עילאה בלי שום דברים חיצונים ובפרט אלו שזוכו לראות את השמחה בקריאת המגילה שממש הי' שרוי בשמחה גדולה ממש ראו על פניו את הישועה של כלל ישראל איך הם נושעו.

דברות קודש - המשך

מען זאגט די ברכה על מקרא מגילה, און מען ליינט די מגילה. "עס כאפט דאך אהן א פחד אין אלע איברים!" על כן צריכים להתכונן לזה, להיות מוכנים לקבל את האור הזה עם השפעות רוחניים.

בקדושת לוי (קדושה ראשונה) איתא, שבשעת קריאת המגילה מזדכך הגשמיות - "עס איז זייער טיפע ענינים, מיר האבן נישט קיין השגה וואס זיי זאגן דארט, אבער אזוי זאגט ער דארט" - ועל ידי זה אפשר לזכות לקבלת התורה מאהבה. אח"כ כותב עוד (שם) שמכל תיבה מהמגילה נברא מלאך אחד. אה! עס איז אלעס פארשטעלט, די אלע שמות.

בספר **דברים אחדים** (דרוש ט לשבת זכור) מביא החיד"א מה דאיתא בגמרא במס' ר"ה (כז:), מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה, אם כיוון לבו יצא ואם לאו לא יצא, וכתב לבאר מדוע נקט התנא קול שופר ומקרא מגילה בחדא מחתא, "פארוואס שטעלט די גמרא צו שופר ומקרא מגילה צוזאמען", לרמז בזה ששופר ומגילה הם באמת בחינה אחת. לקול השופר הרי מאזינים ביראה ופחד, "מען איז זיך מתבונן, עס איז א יום הדין, שופר איז דאך מרמז אויף דינים... מיט עפעס אזא פחד", כך באותו פחד צריכים ג"כ להאזין למגילה. יש להתבונן ולראות מה החטא יכול לגרום, כפי שרואים שחטא אותו הדור גרם שנגזר להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, וכמעט שלא נתקיימה הגזירה ממש, לולא שחזרו בתשובה והתפללו, והשי"ת ריחם עליהם והצילם. "אז מען איז זיך מתבונן אין די מגילה אליין, דארף מען זעהן עס צו הערן מיט אזא יראה און מיט אזא פחד, מען דארף די זעלבע פחד ביי די מגילה ווי ביי תקיעת שופר".

"לויט דעם איז פורים א מורא'דיגע טאג. מען דארף האבן א פחד פורים!" [חסר המשך הדברים, וחבל על דאבדון].

(קונטרס דברות קודש על חודש אדר תש"ח למכון אמרות טהורות שמסרו לנו שיחה זו מאוצרותיהם)

החיד"א והמנות הלוי מבארים שכל הענין שאחשוורוש עשה סעודה, משתה גדול, לכל העם הנמצאים בשושן, היה כדי לקלקל אותם. בגמרא איתא (מגילה יב.) מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה, מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. בזה לבד רצה לקלקל אותם, וזה אכן הזיק להם, מה שנהנו מסעודתו. לכן צייתה אסתר (ד, טו) וצומו עלי, כדי שיסירו את הפגם שפגמו אז באותה סעודה.

מלבד זה מצינו במפרשים שהם החטיאו אותם וטימאו אותם, למשוך אותם לתאוות העולם הזה רח"ל.

הנסיגות היום הם ג"כ כך, ברחוב, ובכל מקום. [הרדיפה אחר] גשמיות, ועוד. "מען דארף זיך שטארק מחזק זיין, האלטן אין אידישקייט, היינט בפרט, און אז מען איז זיך מתחזק העלפט דער אייבערשטער".

גם האמונה צריכה התחזקות. "עס איז א הויכע זאך, עס האט דאך נישט קיין שיעור. איך רעד נישט פון קיין השגות, איך רעד פון אמונה ממש" - להאמין שיש השגחה פרטית בכל דבר.

יש להתחזק בעבודת התפילה. אם מתבוננים בשעת התפילה כיצד מתפללים, "עס דאווענט זיך", ומתחזקים לכיון התיבות שמתפללים, הנה זה לבד הוא חיזוק באמונה, בעיקר היהדות. **ברמב"ם** איתא שכל ענין התפילה היא רק בגלל האמונה, שנאמין בכל דבר שצריך להגיע להקב"ה. "גאנץ שמונה עשרה, יעדן פרט ופרט, בעטן פונעם אייבערשטען". שויתי הי-ה לנגדי תמיד! "מען איז אויף זיך ממליך דעם אייבערשטען. מען גייט שלאפן און מען שטייט אויף, בידך אפקיד רוחי (תהלים לא, ו), די גאנצע קריאת שמע, בשכבך ובקומך, איז אמונה".

פורים! "מען זעהט אין די ספרים אז פורים איז דאך א מורא'דיגע הויכע זמן". הזמן של פורים הוא זמן לכל ישראל. אין לנו השגה בזה, אבל צריך להאמין "אז עס איז עפעס העכערע זאכן", ולפחות "אויסנוצן דעם טאג, מתפלל זיין אין דעם טאג, [וגם לקבל] קבלת התורה.

במיוחד קריאת המגילה. הרי מובא [בספר **יסוד יוסף** (פרק פב)] שבשעה שאומרים 'על מקרא מגילה', צריך ליפול פחד, וכל האיברים צריכים לרעוד מפחד, **שכן מהאר"י הק' זי"ע** (פע"ח שער הפורים פרק ו) מבואר שיש איזה אור גדול ונשגב שיורד אז - "עס איז אזא אור וואס איז אזוי הויך, און עס קומט אראפ נאר פורים בשעת

ואמר שטומאות מעשיהם גורם טומאה לישראל ששוכנים ביניהם, עכ"ל, וכשאדם מקדש עצמו באתערותא דלתתא, אזי ואבדיל אתכם מן העמים, אפריש אתכם מטומאת עממין, להיות לי לעם, והבן.

פעם כשהרבי ירד למעריב, (היו מתפללים מנחה עם בגדי חול ולאחמ"כ עלה אל ביתו נאווה קודש להלביש בגדי שבת) אמר להדליק הנברשת שהיו מעל הבימה לקיים שנאמר בשו"ע מרבין בנרות.

*

הרבי כל השנה ראו אצלו התייחסות לכל א' וא' בצורה נפלאה, גם בפורים שלאנשים אין זמן וכל היום אצלו היה עמוס עם מצוות היום, פעמיים ירד לשולח"ט ובכל זאת ה' לו זמן להתייחס לכל א' וא' מקטן ועד גדול לכולם ביום א', כל א' שנכנס לרבות הילדים שאלו מה עושים מה לומר ובירכו שיזכה לקבלת התורה מאהבה.

*

ההתייחסות לילדים, שמעתי מילד קטן שפעם התחפש לדוב כשנכנס להרבי הרבי עשה תנועה כאילו הוא מפחד ממנו, שמעתי מא' שהתחפש לירושלמי בחור הוא נכנס להרבי א"ל הרבי אה א ירושלימ'ר בחור וכד' לכל א' שנכנס נתן לו את התשומת לב ואח"כ נתן המן טאש לכל א' שנכנס.

(לאחר זה הלך לישון קצת לקיים את דברי הרמ"א שיקיימו עי"ז עד דלא ידע)

**

פעם לפני שהרבי נכנס לטיש של פורים אמר שכתוב בשו"ע שילמדו לפני הסעודה והתיישב ללמוד קצת (אפילו שבדר"כ לא איחר לטיש אבל שטייט און שו"ע אז יעצט דארף מען לערנען)

פעם שפורים חל בערש"ק א' מנכדי הרבי עלה לביתו זה היה לאחר שכולם הלכו כבר מהטיש וראה את הרבי עומד במטבח ושופט את הכלים, ראה שמתקרב לשבת ויש מצוה של הכנה לשבת ויש את כל הכלים של סעודת פורים.

זי"ע ועכי"א

זה לשונו הק': אפשר דהתנא נקט קול שופר או קול מגילה, בחדא מחתא מחתינהו, לומר דקול מגילה הוי כקול שופר, מה קול שופר ביראה ואהבה, כי יום הדין הוא, אף קול מגילה צריך יראה ואהבה, להכיר מה החטא גורם, אשר כמעט הן כולנו גוענו אבדנו בעונינו, לולא ה' עזרתה לנו, ולכן עתה שבנו להודות לו ולברכו ביראה ואהבה, ואמטו להכי נקטינהו כי הדדי, ואשמועינן דצריך כוונת שמיעה, ולא זו בלבד כוונת שמיעה סגי, אלא צריך כוונת הלב לעבודה...

כ"ק אדמו"ר מטאהש זי"ע

שיחת קודש

בעת עריכת השלחן בליל ראשון של פורים

בה', הוא עלול להיכשל בפגם הברית, כי שניהם תלויים במוח.

וכחות אלו, להחטיא את ישראל דייקא בשני חטאים אלו, ירש עמלק מאבי אביו עשו הרשע, כמו שמצינו כאשר בא שרו של עשו ללחום עם יעקב, כתיב (בראשית ל"ב כ"ה) ויאבק איש עמו, ואיפליגו אמוראי בגמרא (חולין צ"א ע"א) כיצד נראה אליו שרו של עשו, חד אמר כעובד כוכבים נדמה לו, וחד אמר כתלמיד חכם נדמה לו. וכתבו בספרים הק' הכוונה בזה, חד אמר "כעובד כוכבים" נדמה לו, היינו שרצה להכשיל את יעקב בחטא עבודת כוכבים. ובפגם זה לא היה בכחו לשלוט על יעקב כלל, ולכן ראו בכל הדורות, כי אף פשוטי עם מסרו את נפשם כאשר עמדו לפני נסיון כזה, שרצו להעבירם מאמונת ה', מפני שבענין האמונה לא היתה לעשו שום שליטה ונגיעה ביעקב.

וחד אמר "כתלמיד חכם" נדמה לו, זה רומז שרצה להכשילו בחטא פגם הברית רח"ל, כי מצינו בדברי חז"ל דכדי להכשיל את האדם בחטא זה בא היצר בלבוש תלמיד חכם, לומר לו על עבירה שהיא מצוה, כמו שאמרו חז"ל (ב"ר פ"ה ג') באשת פוטיפר שנתכוונה לשם שמים, מה שאין כן להכשיל את האדם בפגם עבודה זרה, בא אליו בדמות עובד כוכבים להדיא, שמפתהו להדיא לכפור בה' ח"ו, כי בע"ז אין ליצה"ר כל כך כח להלבישה בדבר מצוה, ולכן על ענין פגם הברית אמרו כתלמיד חכם נדמה לו. וגם בפגם זה לא היתה לו שליטה ביעקב, אבל נגיעה כל דהוא היתה בו, כמו שכתוב (שם שם כ"ז) ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב, ירך רומז לפגם הברית (עי' רש"י במדבר ה' כ"א), היינו שהיה לו נגיעה כל דהוא בפגם הברית, ולא ביעקב גופיה, אלא שהיה לו אחיזה שעל ידי זה יהא לו כח לשלוט בזרעו של יעקב, וזהו ותקע כף ירך יעקב, היינו יוצאי ירכו.

הרי לנו, כי בשני חטאים אלה עבודה זרה ועריות, בא שרו של עשו להלחם עם

בעת עריכת השלחן הטהור, רקדו כל העם ושוררו את הפסוק "ליהודים היתה אורה וגו'", לפתע צוה כ"ק רבינו זי"ע להפסיק את הריקודים ופתח ואמר:

בכל מגילת אסתר, מכנה הכתוב את בני ישראל בשם יהודים, ליהודים, היהודים, וצריך ביאור למה לא מכנם בשם "בני ישראל" כלשון הכתוב בכל התורה.

ליהודים היתה אורה. דרשו חז"ל (מגילה ט"ז ע"ב) אורה זו תורה, והיינו שבני ישראל קבלו את התורה מחדש אז בימי הנס, כמו שאמרו חז"ל (שבת פ"ח ע"א) הדור קבלוה בימי

אחשורוש, ופרש"י, הדור קבלוה, מתוך אהבת הנס שנעשה להם. יש לבאר ענין קבלת התורה זו מהו, הלא הרבה נסים נעשו לישראל מעת מעמד הר סיני עד ימי אחשורוש, וכבר

נבקע הירדן לפניהם, והקב"ה כבש לפניהם ל"א מלכים ועוד ועוד, ולמה דייקא אחר נס זה קיבלו את התורה מחדש מתוך אהבת הנס.

עוד יש לבאר, מה שכבר עמדו על זה כל מפרשי המגילה, למה תיקנו את היום טוב פורים לשני ימים נפרדים, לפרזים בפני עצמם ולמוקפים בפני עצמם, שלא מצינו כן בשום חג וזמן, שיום טוב אחד יתחלק לזמנים שונים לפי המקומות.

וכל זה יבואר באר היטב, על פי מה שמצינו, שכאשר בא עמלק ללחום עם ישראל, ניסה להכשילם בשני חטאים שורשיים, הראשון, בחטא עבודה זרה, שרצה להחליש אמונתם בה', כידוע מספרים הק' דעמלק הוא הדעת דקליפה, ובא לטמא את הדעת של ישראל באמונות זרות ודעות כוזבות. והחטא השני, חטא של עריות, שבא לטמא נפשם בפגם הברית רח"ל, כמובא ברש"י הק' על הפסוק (דברים כ"ה י"ח) אשר קרך בדרך, שהוא לשון קרי וטומאה, וכן על הפסוק ויזנב, פירש"י הק', שהכשיל אותם בחטא זה. ושני חטאים אלו ע"ז ועריות תלויים הא בהא, דכאשר נחלשה באדם אמונתו

עובדות והנהגות

לשבר את הטבע

רבינו העיד על עצמו שנולד במדת קמצנות וכעס, אמנם זכה רבינו ז"ל להפוך מדות אלו מן הקצה אל הקצה באופן נפלא, שאין דוגמתו, דהיה רגיל לפזר את כל אשר לו לצדקה, בכל ימי חייו, וגם לא כעס מעולם, ולא היה לו הקפדה כל שהוא על שום איש מיישראל.

גם לעת זקנתו של רבינו - כאשר מצב הבריאות שלו נתרופפה מאוד, והוא מחולל מפשעיו - לא ראו עליו מעולם שום רוגזה והקפדה כל שהוא על שום איש, כולל משפחתו ומקורביו [במצב כזה מלתא דשכיחא הוא להגיע לידי רוגזה וכעס] (מפי הרה"ח ר' יואל אלחנן פאפלאנאש שליט"א, משב"ק לעת זקנתו של רבינו).

שפע רב עד בלי די

פעם הגיע איזה בחור ללמוד בשיבת טאהש, ולא היה יכול לסבול את גודל השפע במידי דאכילה ביד רחבה שראה בהשיבה, אחרי שהיה רגיל בביתו על זהירות יתירה שלא לזרוק שום מאכל לאשפה, וכאשר נתוודע דבר זה לרבינו ז"ל קראו אצלו, ואמר לו כהאי לישראל: "איך בין געבוירן געווארן מיט מדת הקמצנות, איך מוז עס צוברען, ממילא מוז איך געבן א סאך שפע" (אני נולדתי עם מדת הקמצנות לכן אני צריך להשפיע שפע גדול), ע"כ (חדב"ן,

1. ענין שבירת המדות הוא עבודה גדולה ועקרי במעלת התורה והחסידות, וקשה מאוד לבעל מדות רעות להתקרב ליצור ובורא ית', ורובן של ישראל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסקי ז"ע ראה צורך לקבוע בהתפלה שתיקן לומר לפני תפלת שחרית, להתחנן אל ה' על שמירה מעולה משמים על הכעס והקפדנות ושאר מדות רעות, וז"ל: "ותשמרינו מן הפניות והגיאות ומן הכעס והקפדנות והעצבות והרכילות ושאר מדות רעות, ומכל דבר המפסיד עבודתך הקדושה והטהורה החביבה עלינו, ותשפיע רוח קדשך עלינו שנהיה דבקים בך ושנשתוקק תמיד אליך יותר ויותר וממדיגה למדיגה תעלינו" וכו'.

דעת רבינו ז"ל היה דעיקר תכלית ביאת האדם לעוה"ז הוא רק לשבר את טבעו לגמרי, כדמובא בס' עבודת עבודה, דברות קודש (ח"א, דף קנ"ג) דמה שמובא בהצטטל קטן (סט"ז) האדם לא נברא בעולם רק לשבר את טבעו, היינו שלא נברא "רק" לתכלית זו בלבד, דרך בדרך זה משלים האדם את תכלית בריאתו בעולם, ובלי זה לא פעל כלום בעוה"ז וכו', ועיי"ש הדברים כדברונות.

רבינו ז"ל זכה לשבר את טבעו ומדותיו לגמרי, והיה לו מדיגה נוראה של כפיית כל רצונותיו אל ה'; ע"ד שמובא בצעטיל קטן מהרבי ר' אלימלך ז"ע לשבר את הטבע מן הקצה אל הקצה, וז"ל (בסעיף ט"ז): "האדם לא נברא בעולם רק לשבר את הטבע לכן יזו אי"ע לתקן מדותיו בשנת י"ח דווקא כמו שאבאר, כגון מי שנולד בטבע של עקשנות ישבר את טבעו מ' יום רצופים לעשות דווקא להיפוך ממה שיעלה במחשבתו וכן מי שבטבעו עצל ירגיל א"ע מ' יום רצופים לעשות כל דבר בזריות הן בהולך לשכוב על מטתו הן לקום בבוקר ממשכבו הן בזריות לבישת בגדים ונט"ו ולנקות את גופו ולילך בזריות לבית הכנסת תיכף אחר קומו מהספר וכיוצא בהן, וכן מי שבטבעו ביישן מהחלק של בושא רעה ירגיל את עצמו מ' יום להתפלל דווקא בקול

כ"ק אדמו"ר מטאהש זי"ע

שיחת קודש - המשך

רח"ל, כי נתחייבו על זה מלמעלה מחמת שני החטאים השורשיים שפגמו בהם.

נמצא כי דעת רשב"י ודעת תלמידיו שתיהן אמת, כי חטאו בשתים, שהשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר כדעת רשב"י, ועל ידי זה באו ליהנות מסעודתו של אותו רשע, שסעודה זו גרם להם לחטוא בפגם הברית כדעת תלמידיו, אלא שבפגם הברית חטאו רק אותן שבשושן, שרק הם הוזמנו אל הסעודה, וכמו שהשיב רשב"י לתלמידיו, אם כן אותן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו, ובחטא עבודה זרה בימי נבוכדנצר חטאו גם בני ישראל שבשאר המדינות.

ומדכי ידע את כל אשר נעשה, היינו שהבין פנימיות הדבר, כי לכך היה בכחו של המן לשלוט עליהם, מפני שחטאו בשתי חטאים אלו, לכן זעק זעקה גדולה ומרה לעורר את בני ישראל לתשובה, וילבש שק ואפר, וכינס אותם לצום ובכי ומספד, ועוררם שישבו ויתקנו חטאיהם, וכיון שראו בני ישראל מצבם הנורא שכלתה אליהם הרעה, התעוררו מתרדמתם והתחרטו מאוד על חטאיהם, וישבו בתשובה שלימה בכל לב באמת, ועל ידי תשובתם ותעניתם תיקנו שני החטאים הנ"ל, והכניעו שני כחות הטומאה השורשיים של עמלק, וממילא בטלה מעליהם כח שליטתו של המן, וזכו לישועה.

וכיון שזכו לישועה, תיקנו מרדכי ואסתר לעשות זכר לנס בשני ימים מיוחדים. כי יום ארבעה עשר שהוא יום הפורים לכל העולם, ניתן לנו כדי לתקן חטא עבודה זרה שחטאו בה כל ישראל. ויום חמשה עשר שהוא יום הפורים לאותן שבשושן, ניתן כדי לתקן מה שחטאו אותן שבשושן, שנהנו מסעודתו של אותו רשע, דהיינו בפגם הברית. ולכן תיקנו לחוג את יום טוב זה בשני ימים נפרדים, כי היום טוב ניתנה לנו לתקן שני חטאים נפרדים, ולא די ביום ארבעה עשר לבד, כי ליהודים אשר בשושן צריכין יום מיוחד, שיתקנו מה שנכשלו גם בחטא השני.

יעקב. וכן עשה גם עמלק בן בנו, שבא ללחום עם ישראל בשני הכחות האלה.

ובאותם שני הכחות הרעים בא גם המן האגגי מזרע עמלק לשלוט על ישראל בימי אחשוורוש, כמו שאמרו חז"ל (מגילה י"ב ע"א) שאלו תלמידיו את רשב"י, מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה, אמר להם אמרו אתם, אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע, אמר להם אם כן אותן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו, אמרו לו אמור אתה, אמר להם מפני שהשתחוו לצלם, ופרש"י בימי נבוכדנצר.

והענין בזה, כי כאשר ראה המן שבני ישראל השתחוו לצלם בימי נבוכדנצר, וכבר נכשלו בחטא עבודה זרה, הבין כי עתה שעת הכושר להכשילם גם בפגם הברית, כאשר ביארנו כי כאשר האדם נכשל בחטא עבודה זרה ניקל לו לבוא לידי פגם הברית, לכן הציע לאחשוורוש שיזמין את בני ישראל לסעודתו, והתכוון בזה להכשיל את בני ישראל בפגם הברית, כמו שאמרו במדרש (אסתר ז' י"ח) וז"ל: אמר המן לאחשוורוש אלהיהם של אלה שונא זימה, וכו', כיון שראה מרדכי כך, עמד והכריז עליהם ואמר להם לא תלכו לאכול בסעודתו של אחשוורוש, שלא הזמין אתכם כי אם ללמד עליכם קטיגוריא, כדי שיהא פתחון פה עם מדת הדין לקטרג עליכם לפני הקב"ה, ולא שמעו אל מרדכי והלכו כולם לבית המשתה, עכ"ל. הרי כי זאת היתה כוונת המן בהציעו להזמין את היהודים אל אותה סעודה, להכשילם בפגם הברית, דכיון שראה שכבר נכשלו בחטא ע"ז, הבין שבניקל יוכל להכשילם גם בפגם השני.

ומרדכי הצדיק הבין כוונת המן הרשע בכל זה, כי ידע שבשני כחות אלו כבר באו עשו ועמלק על ישראל בדורות הקודמים, לכן עמד והכריז שלא ילכו לסעודתו של אותו רשע, והסביר להם, כי לא הזמין אתכם כי אם לקטרג עליכם, שאם תכשלו גם בחטא זה, יהא למדת ישראל לא שמעו אל מרדכי, ונכשלו גם בפגם השני, נגזר עליהם גזירת כליה

הגה"צ ר' יוסף ירמיהאל כהנא שליט"א, ראש הכוללים דקריית טאהש, בדבריו הספד על רבינו בקריית טאהש.

הגדרה נפלאה

רבינו ז"ל אמר פעם הגדרה נפלאה בזה"ל: "איך זעה פון מיר ביי רוב זאכען, אז איך וויל וויסען ווי איך האלט מיט עבודה, קוק איך וויאזוי איך האלט ביי מדות בין אדם להבירו!"² (כשאני רוצה לדעת היכן אני אוהו בעבודת השם אני מסתכל היכן אני אוהו בעוניי בין אדם להבירו) ע"כ (מפי הרה"ג ר' ישראל יעקב טירנויער שליט"א).

ין כעס! - וראה זה פלא איך שמיניה וביה שינה רבינו ז"ל את לשונו מקצה אל הקצה, בבחי' פושט צורה ולובש צורה.³

רם וכח תנועת אבריו ולקיים כל עצמותי תאמרנה ולברך על התורה בקול רם עד שיעזרוהו מן השמים להסיר הבושה הרעה ממנו" וכו' עיי"ש.

אחד מאדמו"ר סלאנים אמר: איינמאל זיך איינהאלטן פון כעס איז מער ווי טויזענט מאל גילוי אליהו (דער פרשה קוואל, פרשת בראשית).

מובא בספר מוצל מאש בזה"ל: "שמעתי מוקיני הרה"ק ז"ל מוואלבראם, אשר ק"ז הדברי חיים ז"ל א"ל בזה"ל: "אתם יודעים כי אנכי שני לאברהם אבינו ע"ה במדת הצדקה, גם אמר על עצמו שנולד בטבע של כילות באין יכולת ליתן אף פ"א לצדקה, אמנם ב"ה ברב עבודה שנית זאת", ע"כ.

2 מובא בס' אור יצחק (להרה"ק ר' יצחק מראדוויל זי"ע, אבות פרק ג') בא"ד בזה"ל: "אחיי כמ"ש (לעיל קצ"א): שכל המצות הם בנסינות אם עשה זו המצוה באמת בלא שקר, כמו שיש נסיון ובחינה אצל החשבון אם החשבון הוא אמת שלא טעה, כך בכל מצוה הנסיון בצדה אם קיים המצוה באמת, וכל התורה הוא בשביל האבה ויראת ה' ב"ה, ואהבת לרעך כמוך הוא הנסיון והבחינה, זה האדם שרוצה באמת בשלימות מלכותו יתברך, והוא מצד שאוהב את המקום ב"ה, זהו הנסיון והבחינה אם אתה מקיים באמת ואהבת לרעך כמוך, כי מי שאוהב את המקום ב"ה אוהב הוא את בניו, כי מי שאוהב את חבירו באמת הוא אוהב את בניו, כמו שאמרנו במשל האב עם בניו, וכשהוא אוהב את חבירו באמת הוא הסימן שאמאמין בהתורה הקדושה שנאמר (דברים יד, א) בנים אתם לה' אלהיכם, וכמ"ש (תפלת ערבית) מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה, שבאמת כי בעת הזאת היה שלמות במלכותו ואז ראו שהם בניך, וכשאין שלמות במלכותו היצר הרע מסמא את העינים ואינם רואים שהם בניך, אבל בזה העת כשבקע את הים ראו כולם שהם בניך בריש גלי, וזהו מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה, וזה הכלל גדול בתורה, מי שאוהב את חבירו באמת הוא הסימן שאוהב את המקום ב"ה כו', ע"כ.

3. עיין בספה"ק יוסף דברי אמת (אות כ"ז) דעבודת השי"ת צריך להיות בשני ענינים, בגבהות ובשפלות, ולא סגי באחד מהם לבד, דאם יהיה שפל מכל וכל, פן ואולי יפתנו היצר אשר מי אתה לדבר לפני השי"ת ולעבדו, ואתה בשר ודם עפר ואפר, ולזה צריך לאחוז בגבהות, כמו שאמר הכתוב (דה"ב, ב, י"ז) ויגבה לבו בדרכי ה', וכמו שאמרו רז"ל (סנהדרין י"ז). לפיכך נברא האדם יחיד, וכו', לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם עיי"ש (ועיין בס' דרכי ישר להגה"ק ראב"ד אושפיצין זצ"ל על הושע, דכללו של דבר דאין העובד פנוי מלחשוב ב' המחשבות של עונה וחשיבות עצמו זה אחר זה בחור חלילה).